

LV

LV

LV

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 4.3.2009.
COM(2009) 114 galīgā redakcija

PAZIŅOJUMS EIROPADOMES PAVASARA SANĀKSMEI

Impulsi Eiropas atveseļošanai

1. SĒJUMS

PAZIŅOJUMS EIROPADOMES PAVASARA SANĀKSMEI

Impulsi Eiropas atveseļošanai

1. IEVADS

Pēdējos sešos mēnešos Eiropa ir saskārusies ar vēl nebijušu spiedienu pasaules ekonomikas krīzes rezultātā. Eiropas Savienības atbilde ir bijusi pārbaudījums pretestības spējām un mūsu reaģēšanas ātrumam. Šīs situācijas rezultātā radās ar koordināciju saistītas problēmas un pastiprinājās nepieciešamība pēc solidaritātes 27 dalībvalstu vidū. Pagājušā gada rudenī ES veica vajadzīgos pasākumus, lai novērstu finanšu tirgu sabrukumu. Decembrī Eiropas Savienība vienojās par Eiropas ekonomikas atveseļošanas plānu (EEAP), lai apturētu lejupslīdi un radītu nosacījumus augšupejai. Komisija un dalībvalstis ir pozitīvi reaģējušas uz vajadzību īstenot pasākumus, lai pārvarētu krīzi un sagatavotos augšupejai.

Īstenojot šobrīd šos pasākumus, ir jūtams, ka vajadzīga ciešāka koordinācija, lai maksimāli palielinātu pasākumu pozitīvo pārrobežu ietekmi. Šā paziņojuma mērķis ir noteikt nākamos soļus, lai pārvarētu krīzi un panāktu atveseļošanas Eiropas Savienībā. Paziņojumā iekļauta vērienīga programma finanšu nozares reformai, pārskats par šobrīd īstenojamiem pasākumiem pieprasījuma veicināšanai, ieguldījumu palielināšanai un darba vietu saglabāšanai vai jaunu darba vietu radīšanai, kā arī apskatīts sagatavošanās process nodarbinātības jautājumiem veltītai augstākā līmeņa sanāksmei, kas notiks maijā. Paziņojumā skatīti arī ES iekšējie centieni plašākā kontekstā saistībā ar tuvojošos G-20 augstākā līmeņa sanāksmi, kuras laikā Eiropas Savienībai jānāk klajā ar vērienīgu rīcības plānu ar mērķi reformēt starptautisko finanšu pārvaldības sistēmu.

Tā kā pasaules ekonomika joprojām atrodas lejupslīdes posmā, sarukušais pieprasījums un zudušās darba vietas skar uzņēmumus, ģimenes un kopienas visā Eiropas Savienībā. Uzticība finanšu nozarei joprojām vēl nav atgūta. Atklājas jauni trūkumi, kuru novēršanai ir vajadzīga saskaņota reakcija. Banku sistēmas sakārtošana ir priekšnoteikums, lai atgrieztos pie ierastajiem kreditēšanas nosacījumiem. Ir nepieciešama ievērojama centienu mobilizēšana, jo ekonomikas atveseļošana prasīs ilgu laiku.

Stabilizācija finanšu tirgos vēl nav novērsusi kreditēšanas krīzi un panākusi to, ka atjaunojas uzņēmumu un mājāsaimniecību kreditēšana. Arī šā iemesla dēļ Eiropas Savienībai ir jā saglabā finanšu nozares reformēšanas temps, īstenojot reformas regulējuma jomā un cenšoties ieviest uzraudzības režīmu, kas vairāk atbilst šodienas pārrobežu realitātei.

Kamēr saglabāsies kredītresursu trūkums, pūliņiem veicināt pieprasījumu un palielināt patērētāju uzticību nebūs rezultātu. Kopš decembrī tika pieņemts ekonomikas atveseļošanas plāns, ir sākusies šajā plānā ietvertā stimulu kopuma īstenošana. Kaut arī paies zināms laiks, kamēr pozitīvā ietekme būs jūtama ekonomikas sistēmā, tomēr, pateicoties fiskālo pasākumu apjomam (apmēram 3,3 % no Eiropas Savienības IKP jeb vairāk nekā 400 miljardi euro), tiks veikti jauni ieguldījumi, atbalstīti darba ņēmēji un viņu ģimenes un veicināts pieprasījums. Turklāt tiek īstenoti pasākumi, lai sasniegtu Lisabonas izaugsmes un nodarbinātības stratēģijā minēto ilgtermiņa mērķi – konkurētspējīgas un ilgtspējīgas ES ekonomikas izveidi. Tādējādi tiek nodrošināts, ka Eiropas Savienība ne tikai vēršas pret pašreizējo ekonomikas lejupslīdi, bet arī ir gatava gūt maksimālu labumu no nākotnes iespējām.

Šobrīd krīze ir jau jūtama darba tirgū. Vajadzīga mērķtiecīga rīcība, lai mazinātu grūtības, ar kurām saskaras cilvēki, un nepieļautu vērtīgu prasmju zudumu. Var un vajag īstenot pasākumus, lai lejupslīdes laikā saglabātu nodarbinātību un izmantotu radošus risinājumus ar mērķi arī turpmāk paaugstināt darba ņēmēju kvalifikācijas līmeni.

Šī ir pasaules mēroga krīze, un ekonomikas atveseļošanās nebūs pabeigta tik ilgi, kamēr nozīmīgi pasaules ekonomikas dalībnieki nebūs atgriezušies uz izaugsmes un savstarpējās tirdzniecības ceļa. Eiropas Savienībā īstenotie pasākumi ir kalpojuši par iedvesmu partneriem pasaulē un palīdzējuši sasniegt vienprātību par vajadzīgo rīcību; drīzumā notiekošajā G-20 sanāksmē Londonā šai rīcībai ir jāatspoguļojas konkrētos pasākumos.

Krīzes gaitā arvien skaidrāka ir kļuvusi ES dimensijas nozīme. Pēdējos 15 gados vienotais tirgus ir kļuvis par ES ekonomikas izaugsmes pamatu – izaugsmes dzinējspēku, pateicoties kuram ir radīti miljoni jaunu darba vietu, padarot Eiropu konkurētspējīgāku un efektīvāku. Pateicoties vienotajam tirgum, ir izveidojusies vēl nebijusi savstarpējā atkarība, kas nozīmē, ka tirgotāji, piegādātāji, ražotāji un patērētāji ir tik cieši savstarpēji saistīti kā vēl nekad. Visas dalībvalstis tirgojas savā starpā lielākā apmērā nekā ar pārējo pasaules daļu. Tādēļ labākais ekonomikas veicināšanas līdzeklis ir izmantot iespējas, ko sniedz šī savstarpējā atkarība, vienlaikus nepieļaujot jebkādus mēģinājumus radīt mākslīgus ierobežojumus, kuri varētu mazināt atveseļošanas pasākumu ietekmi.

Šā iemesla dēļ koordinācijai ir liela nozīme. Kaut arī tiek atzīts, ka ir vērojamas izteiktas atšķirības attiecībā uz dalībvalstu sociālo un ekonomisko stāvokli, tomēr katras dalībvalsts rīcībā ir dažādas sviras, kuras var izmantot atbilstoši konkrētajiem apstākļiem. Šīs sviras būs visefektīvākās, ja tās izmantos skaidras ES sistēmas ietvaros. Piemēram, valsts līmenī veiktiem pieprasījuma veicināšanas pasākumiem bieži būs pozitīva pārrobežu ietekme uz precēm un pakalpojumiem citās dalībvalstīs, tādējādi veicinot pozitīvu mijiedarbību visas Eiropas atveseļošanas procesā.

ES ekonomika ir ļoti spēcīga ilgtermiņā. Saglabājot savu spēcīgo pozīciju pasaules eksporta tirgos, ES ekonomika ir apliecinājusi konkurētspēju, lai gūtu panākumus globalizācijas laikmetā. Tai ir augsti kvalificēti darba ņēmēji un sociālie modeļi, kas apliecina savu vērtību milzīga spiediena apstākļos, aizsargājot mūsu sabiedrības neaizsargātāko daļu. Eiropas Savienībai ir īpaši labas iespējas, lai pārietu uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni un risinātu tehnoloģiskās problēmas saistībā ar klimata pārmaiņu novēršanu. Kopīga cīņa pret krīzi solidaritātes garā ir labākais līdzeklis, kā Eiropa var izmantot šīs priekšrocības, lai apturētu lejupslīdi un atgrieztos uz izaugsmes ceļa.

2. STABILAS UN UZTICAMAS FINANŠU SISTĒMAS ATJAUNOŠANA UN SAGLABĀŠANA

2.1. Uzticības atgūšana un kredītēšanas atjaunošana

Stabila finanšu nozare ir priekšnoteikums, lai panāktu ilgtspējīgu atveseļošanu. Pagājušā gada rudenī īstenotā saskaņotā Eiropas rīcība, lai rekapitalizētu bankas Eiropas Savienībā un piešķirtu tām garantijas, novērsa Eiropas banku nozares sabrukumu un palīdzēja zināmā mērā atgūt likviditāti starpbanku tirgos.

Tagad ir jāsāk uzraudzība, lai nodrošinātu, ka šie pasākumu kopumi finanšu nozares atbalstam tiek efektīvi īstenoti. Iestādēm, kas atrodas pārrobežu finanšu iestāžu mītnes valstīs un uzņēmējās valstīs, ir spēcīgas kopējas intereses saglabāt makrofinansiālo stabilitāti, garantējot finansēšanu un vietējo banku sistēmu stabilitāti un ievērojot brīvas kapitāla aprites principu.

Komisija ir jau iesniegusi tiesību aktu priekšlikumus, lai uzlabotu banku noguldītāju aizsardzību, palielinātu kredītvērtējumu ticamību, nodrošinātu pareizus stimulus to darījumu tirgos, kas saistīti ar aktīvu pārvēršanu vērtspapīros, un pastiprinātu banku un apdrošināšanas uzņēmumu stabilitāti un uzraudzību. Bez kavēšanās tika pieņemti grāmatvedības noteikumu pielāgojumi, lai nodrošinātu Eiropas finanšu iestādēm līdzvērtīgus apstākļus ar to starptautiskajiem konkurentiem. Šie pasākumi veido daļu no centieniem, kuru mērķis ir izveidot nākotnē spēcīgāku un uzticamāku sistēmu.

Tomēr uzticība banku nozarei joprojām vēl nav atgūta. Bankas un citi finanšu sistēmas dalībnieki joprojām samazina parādsaistības un nav vēl atgriezušies pie savas ierastās lomas ne vairumtirdzniecības, ne mazumtirdzniecības tirgos. Tie saglabā ļoti ierobežojošu pieeju kreditēšanā. Tādēļ svarīgākā prioritāte ir atjaunot reālajai ekonomikai izsniedzamo kredītu plūsmu, lai nepieļautu ekonomikas izaugsmes turpmāku samazināšanos.

Ir jārikojas, lai pārtrauktu ciklu, kuru raksturo mazināta uzticība un nevēlēšanās izsniegt kredītus. Dažos gadījumos tas nozīmē, ka ir tieši jāpievēršas banku bilanču aktīvu daļai, lai izbeigtu nenoteiktību par turpmāko zaudējumu vērtību un atrašanās vietu. Lai atjaunotu uzticību banku nozarei visā tās kopumā, bankām ar samazinātas vērtības aktīviem jāpaziņo par tiem kompetentajām iestādēm.

Pamatojoties uz jau publicētajām vadlīnijām par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu pasākumiem finanšu iestāžu atbalstam un rekapitalizācijai¹, Komisija ir pieņēmusi paziņojumu², lai palīdzētu dalībvalstīm izstrādāt pasākumus saistībā ar samazinātas vērtības aktīviem. Iespējamie risinājumi ir valsts pirkumi, valsts garantijas, apmaiņas darījumi vai „hibrīda” nolīgumi. Dalībvalstis pašas izlemj, vai un kā šos instrumentus izmantot. Tomēr kopēji un saskaņoti Eiropas pamatnoteikumi, kuru pamatā ir pārredzamības, atklātības, novērtēšanas un pienākumu sadales principi, palīdzēs nodrošināt, ka aktīvu glābšanas pasākumiem ir vislielākā ietekme.

Pamatnoteikumi nodrošinās bankām līdzvērtīgus apstākļus, atvieglinās atbilstību valsts atbalsta noteikumiem, ierobežos ietekmi uz valsts finansēm un palīdzēs sagatavoties vajadzīgajai nozares pārstrukturēšanai. Komisija drīzumā sniegs sīkākas norādes par savu pieeju banku pārstrukturēšanas un dzīvotspējas plānu novērtējumam atbilstoši valsts atbalsta noteikumiem. Komisija novērtēs katru gadījumu atsevišķi, ņemot vērā kopējo rekapitalizācijas, garantiju vai aktīvu glābšanas veidā saņemto atbalstu, lai tādējādi nodrošinātu ilgtermiņa dzīvotspēju un to, ka Eiropas banku nozare atsāk normālu darbību.

Lai uzlabotu kreditēšanas nosacījumus, ECB un citas centrālās bankas ir piešķirušas ievērojamu likviditāti. Tās jau samazināja procentu likmes, un ECB ir izteikusies, ka pastāv iespēja samazināt procentu likmes vēl vairāk. Radot pieprasījumu pēc kredītiem, ir paredzams, ka fiskālo stimulu rezultātā palielināsies banku palāvība un gatavība izsniegt kredītus. Tādēļ nākamajos mēnešos ļoti rūpīgi jāuzrauga kredītu plūsmas, lai nodrošinātu, ka valsts iejaukšanās finanšu nozarē lielā mērogā patiešām atvieglo Eiropas mājāsaimniecību un uzņēmumu stāvokli.

2.2. Atbildīgi un uzticami finanšu tirgi nākotnē

Šī krīze atklāja nepieņemamus riskus starptautisko un Eiropas finanšu tirgu pašreizējā pārvaldībā, kuri nopietnu satricinājumu gadījumā ir izrādījušies reāli un sistēmiski. Pēc vēl

¹ OV C 270, 25.10.2008., 8. lpp., un OV C 10, 15.1.2009., 2. lpp.

² C(2009) 1345 (vēl nav publicēts).

nebijušiem pasākumiem, ko veica ar mērķi atjaunot nozares stabilitāti, jāseko efektīvai reformai, lai novērstu zināmos trūkumus, nākotnē apzinātu jauna veida neaizsargātību un to efektīvi novērstu. Eiropas uzņēmumiem un pilsoņiem jāspēj uzticēties finanšu iestādēm kā drošiem partneriem, kuri pārvērš viņu noguldījumus ieguldījumos, kas ir ļoti nozīmīgi labam ekonomikas stāvoklim ilgtermiņā. Tirgus uzraudzībai, kā arī komercprakses un līgumslēgšanas prakses ieviešanai būs nozīmīga loma patērētāju uzticības atjaunošanā banku pakalpojumiem, kas tiek sniegti privātpersonām.

Komisija 2009. gada laikā ierosinās vērienīgu Eiropas finanšu sistēmas reformu, kas izklāstīta turpmāk un sīkāk apskatīta I pielikumā. Šī reforma noteiks skaidru virzienu, kādā ES vadīs un veidos globālo pārmaiņu procesu, jo īpaši, strādājot G-20 ietvaros. Vienlaikus Komisija turpinās piemērot pamatnostādnes par neatliekamu glābšanas atbalstu un ilgtermiņa dzīvotspējas atjaunošanu, piemērojot pašreizējos valsts atbalsta noteikumus.

Šī reforma nodrošinās, ka piemērots regulējums un uzraudzība aptver visus svarīgos dalībniekus un visus finanšu instrumentu veidus. Tās pamatā ir atbildības, integritātes, pārredzamības un konsekvences vērtības.

Komisija pagājušā gada novembrī pilnvaroja augsta līmeņa grupu *Jacques De Larosière* vadībā iesniegt ierosinājumus šai reformai, īpašu uzmanību pievēršot uzraudzībai. Komisija atzinīgi vērtē 2009. gada 25. februārī iesniegto ziņojumu un piekrīt grupas analīzei par finanšu krīzes cēloņiem. Grupas 31 ieteikums aptver vispusīgus, konkrētus risinājumus rīcībai regulējuma, uzraudzības un globālo uzlabojumu jomā.

Daudzi grupas ierosinājumi, kas attiecas uz regulējuma uzlabošanu, veicina pieaugošo vienprātību par jomām, kurās vajadzīgas izmaiņas, tādējādi atspoguļojot jautājumus, kurus uzsvēruši galvenie dalībnieki, tostarp Eiropas Parlaments. Komisija ir jau pieņēmusi konkrētas iniciatīvas tādās jomās, kā, piemēram, reitingu aģentūras, apdrošināšana, kapitāla pietiekamības prasību pārskatīšana saskaņā ar Bāzeles II noteikumiem, vērtspapīros pārvērtēti finanšu produkti, grāmatvedības noteikumi par novērtēšanu pēc tirgus cenas un reglamentējošo pasākumu procikliskuma problēmas risināšana. Nozares uzņēmumi ir piekrituši Komisijas lūgumam kredītsaistību nepildīšanas mijmaiņas darījumus saistībā ar Eiropas uzņēmumiem un to rādītājiem līdz 2009. gada 31. jūlijam pārnest uz centrālo darījumu platformu, kura tiks izveidota, regulēta un uzraudzīta Eiropā. Nākamajos mēnešos Komisija prioritārā kārtā iesniegs priekšlikumus arī citās jomās, piemēram, attiecībā uz riska ieguldījumu fondu un citu ārpusbanku ieguldītāju regulējumu, atvasināto finanšu instrumentu tirgu pārredzamību un grāmatvedības noteikumu uzlabojumiem.

Īpašu interesi izraisa grupas ierosinājumi par nepieciešamību izstrādāt saskaņotu standartu pamatkopumu, kas piemērojams visā Eiropas Savienībā. Jākonstatē un jānovērš tās galvenās atšķirības valstu tiesību aktos, kuru pamatā ir izņēmumi, atvieglojumi, valsts līmenī veikti papildinājumi vai neskaidrības šobrīd spēkā esošajās direktīvās. Tādēļ Komisija šajā saistībā uzsāks jaunu, svarīgu iniciatīvu. Arī grupas secinājumos par sankciju režīmu ir uzsvērtā vajadzība dot jaunu impulsu šajā jomā.

Uzraudzības jomā valsts līmeņa uzraudzības modeļi atpaliek no tirgus realitātes, kuru raksturo tas, ka arvien vairāk banku un apdrošināšanas uzņēmumu strādā pārrobežu mērogā. Komisija jau ir ierosinājusi izveidot uzraudzības iestāžu kolēģijas, lai atvieglotu pārrobežu banku un apdrošināšanas uzņēmumu uzraudzības iestāžu sadarbību. Nozīmīgs panākums ir koordinācija starp Eiropas uzraudzības iestāžu trīs komitejām, tomēr vēl ir iespējami uzlabojumi. Komisija ir izdarījusi grozījumus komiteju mandātos, kā rezultātā uzlabosies komiteju lietderība un efektivitāte, tiks ieviesta lēmumu pieņemšana ar kvalificētu balsu vairākumu un „ievēro vai

paskaidro” pieeja. Budžeta lēmējinstītūcija šobrīd izskata priekšlikumu piešķirt komitejām lielāku finansējumu pasākumu īstenošanai.

De Larosière grupas ziņojumā uzsvērti pašreizējie trūkumi krīžu novēršanā, pārvaldībā un atrisināšanā, kā arī grūtības, kuru cēlonis ir sadarbības, koordinācijas, konsekvences un uzticības trūkums starp valstu uzraudzības iestādēm. Tas, ka uzņēmumiem jāievēro daudzu un dažādu režīmu noteikumi, uzliek tiem papildu administratīvo un regulatīvo slogu. Komisija piekrīt grupas secinājumam, ka nesenā pieredze ir atklājusi nopietnus trūkumus gan attiecībā uz veidu, kādā uzraudzības iestādes izskata atsevišķas lietas, gan uz to attieksmi pret finanšu sistēmu kopumā.

Attiecībā uz makrouzraudzību Komisija īpaši atzinīgi vērtē grupas ideju par jaunu Eiropas iestādi (ECB aizgādībā un, iesaistot Komisiju un Eiropas uzraudzības iestāžu komitejas), lai apkopotu un izvērtētu informāciju par visiem riskiem nozarei kopumā – visās finanšu jomās. Šāda iestāde būtu labi piemērota, lai konstatētu sistēmiskus riskus Eiropas līmenī un izteiktu brīdinājumus par riskiem. Ļoti svarīgi būtu obligāti turpmākie pasākumi, uzraudzības instrumenti un iespēja izskatīt jautājumus, iesaistot globālos agrīnās brīdināšanas mehānismus.

Runājot par atsevišķu uzņēmumu uzraudzību, grupa ir ierosinājusi izveidot Eiropas finanšu uzraudzības sistēmu (*ESFS*). Pirmajā posmā tiktu stiprinātas Eiropas uzraudzības iestāžu trīs komitejas, kā arī valstu uzraudzības iestādes, un ieviests saskaņotāks uzraudzības pilnvaru un sankciju režīmu kopums. Otrajā posmā komitejas pārveidotu par iestādēm, kas Eiropas līmenī veic konkrētus uzdevumus, vienlaikus saglabājot atkarību no uzraudzības iestāžu kolēģijām un valstu uzraudzības iestādēm, kas veic atsevišķu uzņēmumu ikdienas uzraudzību. Pēc trim gadiem veiktā pārskatā tiktu apsvērtā nepieciešamība turpināt *ESFS* konsolidāciju.

Komisija piekrīt grupas secinājumam, ka pašreizējo komiteju (kuru uzdevumi ir sasnieguši tiesiski iespējamo robežu) struktūra nav pietiekama, lai nodrošinātu finansiālo stabilitāti Eiropas Savienībā un tās dalībvalstīs, un ka pašreizējās struktūras trūkumi jānovērš pēc iespējas drīzāk. Komisija arī uzskata, ka priekšrocības ir tādai sistēmai, kurā konkrētas un centralizētas pilnvaras Eiropas līmenī ir apvienotas ar skaidri definētu lomu, ko pilda valstu uzraudzības iestādes, kuras vislabāk pazīst uzņēmumu ikdienas darbību.

Komisija uzskata, ka ir nepieciešama steidzama rīcība, un ierosinās paātrināt grupas secinājumu īstenošanu. Apvienojot abus grupas ierosinātos posmus, jāspēj ātrāk sasniegt abus mērķus – uzlabot uzraudzības kvalitāti un saskaņotību Eiropā un pārveidot pašreizējās trīs komitejas par iestādēm, kas darbojas Eiropas finanšu uzraudzības sistēmas ietvaros. Jāizvērtē iespējas, vai ir lietderīgi apvienot vienu vai vairākas no šīm iestādēm, lai nodrošinātu maksimālu uzraudzības saskaņotību un pastiprinātu konsekvenci un mijiedarbību starp banku, apdrošināšanas un tirgus uzraudzības ekspertiem.

Šīm iestādēm varētu uzticēt pārraudzības un galīgās lēmumu pieņemšanas pilnvaras attiecībā uz uzraudzības iestāžu kolēģijām, kas atbildīgas par pārrobežu grupām, konsekvences un labas prakses nodrošināšanu, nosakot kopējus augstus standartus un sniedzot kopēju skaidrojumu par uzraudzības darbību prasībām, kā arī galveno lomu agrīnās brīdināšanas mehānismos un krīžu pārvaldībā, sadarbojoties ar iestādi, kas izveidota, lai gūtu priekšstatu par situāciju kopumā.

Pamatojoties uz *de Larosière* grupas ierosinājumiem, Komisija tagad turpinās darbu, izstrādājot priekšlikumus, lai izveidotu jaunu Eiropas finanšu uzraudzības sistēmu. Balstoties uz viedokļiem, ko puda dalībvalstis, pašreizējās komitejas, Eiropas Parlaments, ECB un citas

ieinteresētās personas, Komisija saskaņā ar labāka regulējuma principiem sagatavos priekšlikumus, pamatojoties uz ietekmes novērtējumu.

Lai nākotnē veicinātu atbildīgus un uzticamus finanšu tirgus, Komisijas ierosinās vērīgu jaunu reformu programmu ar pieciem galvenajiem mērķiem.

- (1) Sniegt Eiropas Savienībai **uzraudzības sistēmu**, lai agrīnā posmā atklātu iespējamos riskus, efektīvi tos novērstu, pirms ir jūtama to ietekme, un ņemtu vērā sarežģītu starptautisko finanšu tirgu problēmu. Līdz 2009. gada maija beigām Komisija iesniegs **dokumentu kopumu par Eiropas finanšu uzraudzību**, lai Eiropadomes jūnija sanāsmē varētu pieņemt atbilstošu lēmumu. Tiesību aktu grozījumi, kas nepieciešami, lai šie priekšlikumi stātos spēkā, tiks veikti rudenī, un tos jāpieņem savlaicīgi, lai atjauninātos uzraudzības pasākumus varētu īstenot 2010. gada laikā. Šis dokumentu kopums ietvers divus elementus:
 - makrouzraudzības jomā — pasākumus ar mērķi izveidot **Eiropas iestādi**, lai uzraudzītu **visas finanšu sistēmas** stabilitāti;
 - mikrolīmeņa uzraudzības jomā — priekšlikumus par **Eiropas finanšu uzraudzības sistēmas** struktūru.
- (2) Pamatojoties uz pieeju „drošība vispirms”, novērst trūkumus jomās, kur Eiropas vai valsts **noteikumi** ir nepietiekami vai nepilnīgi. Komisija ierosinās:
 - visaptverošu tiesību aktu, ar kuru nosaka reglamentējošus un uzraudzības standartus attiecībā uz **riska ieguldījumu fondiem, privātā kapitāla ieguldījumu fondiem** un citiem sistēmiski nozīmīgiem tirgus dalībniekiem (2009. gada aprīlis);
 - Balto grāmatu par **agrīnās intervences instrumentiem** krīzes novēršanai (2009. gada jūnijs);
 - piemērotas iniciatīvas pārredzamības palielināšanai un finanšu stabilitātes nodrošināšanai, pamatojoties uz ziņojumu par **atvasinātiem finanšu instrumentiem** un citiem sarežģītiem strukturētiem produktiem (2009. gada jūnijs);
 - tiesību aktu priekšlikumus, lai palielinātu **uzraudzības kapitāla** kvalitāti un kvantitāti tirdzniecības portfeļa darījumos, risinātu jautājumu par aktīvu sarežģītu pārvēršanu vērtspapīros (2009. gada jūnijs) un novērstu likviditātes risku un pārmērīgas parādsaistības (2009. gada rudens);
 - nepārtrauktas rīcības programmu, lai izstrādātu **saskaņotāku uzraudzības noteikumu kopumu** (tiks ieviests 2009. gadā);
- (3) Nodrošināt, ka Eiropas **ieguldītāji, patērētāji un mazie un vidējie uzņēmumi var būt droši** par saviem noguldījumiem, piekļuvi kredītiem un savām tiesībām saistībā ar finanšu produktiem. Šajā nolūkā Komisija izstrādās:
 - paziņojumu par **mazumtirdzniecības ieguldījumu produktiem**, lai palielinātu tirdzniecības aizsardzības pasākumu efektivitāti (2009. gada aprīlis);

- turpmākus pasākumus, lai pastiprinātu **banku noguldītāju, ieguldītāju un apdrošinājuma ņēmēju aizsardzību** (2009. gada rudens);
 - pasākumus **atbildīgas kreditēšanas** un aizņēmumu jomā (2009. gada rudens).
- (4) **Uzlabot riska pārvaldību** finanšu jomas uzņēmumos un **atalgojumu** pielāgot ilgtspējīgai darbībai. Šajā nolūkā Komisija:
- pastiprinās savu 2004. gada ieteikumu par **direktoru atlīdzību** (2009. gada aprīlis);
 - izstrādās jaunu ieteikumu par **atlīdzību finanšu pakalpojumu nozarē** (2009. gada aprīlis), kam sekos tiesību aktu priekšlikumi, kuru mērķis ir iekļaut atalgojumu shēmas pilnvērtīgas uzraudzības darbības jomā (2009. gada rudens).
- (5) Nodrošināt **efektīvākas sankcijas**, konstatējot pārkāpumus tirgos. Šajā nolūkā Komisija plāno:
- pārskatīt **direktīvu par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu** (2009. gada rudens);
 - izstrādāt priekšlikumus par to, kā saskaņotā veidā varētu pastiprināt **sankcijas** un labāk piemērot (2009. gada rudens).

Komisija aicina pavasara Eiropadomi apstiprināt šo reformu pirms G-20 valstu sanāksmes Londonā. Tas liecinās par Eiropas Savienības vēlmi un apņemšanos veikt vērīīgus pasākumus, lai īstenotu G-20 valstu pieņemto Vašingtonas rīcības plānu. Eiropas Parlaments un Padome būtu jāaicina piešķirt prioritāti Komisijas turpmākajiem priekšlikumiem.

3. ATBALSTS REĀLAJAI EKONOMIKAI

Pasaules ekonomika piedzīvo smagāko recesiju pēdējās desmitgadēs. Tirdzniecība pasaulē ir piedzīvojusi strauju kritumu. Rūpnieciskā ražošana 2008. gada beigās strauji samazinājās. Gan ASV, gan Japānā ir vērojams nozīmīgs IKP kritums, savukārt Ķīnā bija lēnākais izaugsmes temps kopš 2001. gada, tādējādi atspoguļojot krasu pasaules tirdzniecības apjoma samazināšanos.

ES ekonomika nespēja izvairīties no šīs pasaules līmeņa lejupslīdes. Šobrīd ar smagu recesiju saskaras gan euro zona, gan pārējā ES. Apstrādes rūpniecības un būvniecības joma ir īpaši negatīvi ietekmēta — produkcijas zaudējumi par gadu ir aplēsti 150 miljardu euro apmērā. Autobiļu nozare piedzīvoja samazinājumu par 32,3 %, kas izraisīja situācijas pasliktināšanos daudzās citās nozarēs. ES preču eksports uz valstīm, kas nav ES dalībvalstis, 2008. gada novembrī un decembrī samazinājās par 5,8 %, savukārt ES iekšējās tirdzniecības apjoms bija par 13,7% mazāks nekā iepriekšējā gadā.

Tomēr, kaut arī ir paredzams, ka reālais IKP 2009. gadā saruks par gandrīz 2 %³, 2010. gadā tam pakāpeniski jāpalielinās līdz apmēram 0,5 % daļēji tās ietekmes dēļ, ko rada Eiropas un valstu līmenī īstenotie politikas pasākumi atbilstoši Eiropas ekonomikas atveseļošanas plānam (EEAP).

³ Atbilstoši Komisijas janvāra prognozēm.

3.1. Eiropas ekonomikas atveseļošanas plāna īstenošana

Pamatojoties uz Komisijas priekšlikumiem, 2008. gada decembrī tika pieņemts vērēnīgs Eiropas ekonomikas atveseļošanas plāns (EEAP). Tā galvenais elements bija kopīgi centieni, lai sniegtu Eiropas ekonomikai tūlītēju fiskālu atbalstu, vienlaikus paredzot, ka šie ieguldījumi stiprinās Eiropas ekonomiku ilgtermiņa uzdevumu kontekstā. Plānā atzīts, ka privātā pieprasījuma krituma rezultātā valsts izdevumu nozīme īstermiņā ir palielinājusies vēl vairāk.

EEAP ietekme pilnā apjomā kļūs redzama tikai turpmākajos mēnešos, tomēr pirmās pazīmes ir pozitīvas – attiecībā gan uz stimulu apmēru, gan uz reformu virzienu. Vairums dalībvalstu šobrīd ir pieņēmušas fiskālo stimulu pasākumus vai paziņojušas par tiem. Fiskālās politikas ietvaros ekonomikai 2009. un 2010. gadā piešķirs atbalstu 3,3 % apmērā no IKP, kas atbilst vairāk nekā 400 miljardiem euro – tas ir ļoti liels atbalsts, lai veicinātu izaugsmi un nodarbinātību visā Eiropas Savienībā.

Lielu atbalsta daļu veido līdzekļi no automātisko stabilizatoru darbības; šie stabilizatori Eiropas Savienībā ir īpaši spēcīgi. Atbalstu veido arī dalībvalstu ieskatiem veidoto fiskālo stimulu kopumos paredzētie līdzekļi, kas sasniedz apmēram 1,2 % no IKP (Eiropas ekonomikas atveseļošanas plānā ir aicināts piešķirt līdzekļus šādā apjomā), kaut arī to apmērs ievērojami atšķiras atkarībā no dalībvalstu fiskālajām iespējām. Vēl 30 miljardi euro jeb 0,3 % no IKP ir pieejami no ES avotiem⁴. Komisija ir ierosinājusi mērķtiecīgu ieguldījumu 5 miljardu euro apmērā, lai risinātu energoapgādes drošības problēmu un ieviestu ātrdarbīgu internetu lauku rajonos, kā arī izmantojot papildu avansa maksājumus kohēzijas politikas ietvaros, kas sasniedz 11 miljardus euro, no kuriem 7 miljardi euro ir paredzēti jaunajām dalībvalstīm. Turklāt Eiropas Investīciju banka (EIB) ir palielinājusi savas MVU aizdevumu iespējas par 15 miljardiem euro.

Vairums dalībvalstīs īstenoto pasākumu ir labi piemēroti pieprasījuma veicināšanai: mājāsaimniecību, uzņēmumu un nodarbinātības atbalsts, pieprasījuma tieša palielināšana, veicot valsts ieguldījumus un modernizējot infrastruktūru (sīkāku informāciju skatīt II pielikumā). Lielākā daļa šo pasākumu ir saderīgi ar ilgtermiņa mērķiem, kas noteikti konkrētām valstīm paredzētajos ieteikumos atbilstoši Lisabonas izaugsmes un nodarbinātības stratēģijai, piemēram, attīstīt Eiropas zināšanu pamatu, veicināt energoapgādes drošību un pielāgoties ekonomikai ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni.

Ļoti svarīgi būs īstenot šos pasākumus efektīvi un ātri, un tos būs jāpapildina ar rīcību, kuras mērķis ir uzlabot uzņēmējdarbības apstākļus. ES ir ļoti ieinteresēta saglabāt spēcīgu un konkurētspējīgu rūpniecības bāzi, vienlaikus virzoties uz tādu ekonomiku, kuras pamatā ir zināšanas un zems oglekļa dioksīda emisiju līmenis. Ņemot vērā mūsdienu rūpnieciskās ražošanas sarežģīto raksturu, vienotā tirgus piedāvātos apjomradītos ietaupījumus un dažādošanas iespējas, ES pēdējos gados ir izstrādājusi politiku rūpniecības horizontālam atbalstam. Gan ES, gan valstu līmenī tas nozīmē, ka pētniecību un izstrādi, inovācijas, jaunas un videi nekaitīgas tehnoloģijas, kā arī apmācību var finansēt kā atbalsta un attīstības pasākumus. Šos horizontālos pasākumus var īstenot dažādās ES ekonomikas nozarēs, kā tas nesen tika izklāstīts Komisijas paziņojumā par ES autorūpniecību, kas publicēts 25. februārī⁵.

Dalībvalstis piešķir prioritāti arī mazo un vidējo uzņēmumu vajadzībām šo uzņēmumu nozīmīgā devuma dēļ ES vispārējā nodarbinātībā, un tiek aicinātas paātrināt Mazās

⁴ Ieskaitot vairākas jaunas valsts un privātā sektora partnerības.

⁵ COM(2009) 104, 25.2.2009.

uzņēmējdarbības akta īstenošanu. Komisija drīzumā iesniegs tiesību akta priekšlikumu, lai efektīvāk risinātu kavētu maksājumu problēmu. Turklāt pilnībā jāizmanto labāka regulējuma sniegtās iespējas, jo īpaši samazinot administratīvo slogu.

EEAP mērķiem pilnībā atbilst rīcība, lai paaugstinātu kvalifikāciju, sekmētu ieguldījumus pētniecībā, veicinātu nosacījumus inovācijai, izplatītu ātrdarbīgu internetu, atjaunotu pašreizējo transporta un enerģijas infrastruktūru (tostarp vairāk izmantojot valsts un privātā sektora partnerības), uzlabotu energoefektivitāti un palielinātu atjaunojamu energoresursu avotu izmantošanu. Šādu rīcību veicinās ierosināto labojumu kohēzijas politikas tiesību aktos ātra pieņemšana. Dalībvalstis tiek rosinātas pilnībā izmantot šo labojumu sniegtās iespējas, lai paātrinātu galvenos ieguldījumus.

Izšķiroša nozīme ir izpratnei par krīzes ilgtermiņa ietekmi uz publiskajām finansēm un šīs ietekmes pārvaldībai, kā arī krīzes seku pārvaldībai attiecībā uz pensiju un veselības aprūpes sistēmām. Tiklīdz ekonomiskie apstākļi to atļaus, budžeta deficītiem jāatgriežas tādā stāvoklī, kas atbilst vajadzībai nodrošināt publisko finanšu ilgtspējību ilgtermiņā, jo īpaši ņemot vērā nākotnes izmaksas, ko radīs iedzīvotāju novecošanās. Ilgtermiņa ilgtspēja ir jānodrošina Stabilitātes un izaugsmes pakta ietvaros.

Dažas dalībvalstis šobrīd samazina savus budžeta deficītus, lai tādējādi samazinātu savu atkarību no ārējām kredītu plūsmām. Pēc savlaicīga atbalsta piešķiršanas Ungārijai un Latvijai ir pastiprināts atbalsta mehānisms, kas paredzēts, lai maksājumu bilances jomā sniegtu vidēja termiņa palīdzību dalībvalstīm, kuras atrodas ārpus euro zonas.

Pašreizējās krīzes apstākļos EEAP ir Lisabonas izaugsmes un nodarbinātības stratēģijas sastāvdaļa. EEAP nodrošina pareizo līdzsvaru starp tūlītēju stimulu un vajadzīgo ilgtermiņa perspektīvu. Rezultātā pēc krīzes pārvarēšanas Eiropai būtu jābūt labāk sagatavotai, lai risinātu problēmas saistībā ar pasaules ekonomiku, kas virzīsies uz zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni un inovatīviem pasākumiem.

Komisija kopā ar dalībvalstīm cieši uzraudzīs veikto pasākumu ietekmi un ziņos par rezultātiem pirms Eiropadomes jūnija sanāksmes.

3.2. Vienotais tirgus kā svira, lai panāktu atveseļošanos

Sekmīga Eiropas ekonomikas atveseļošana būs atkarīga no mūsu spējas gūt lielāko labumu no iekšējiem un pasaules tirgiem. Vienotais tirgus ir bijis ekonomiskās un sociālās izaugsmes un darba vietu radīšanas virzītājspēks Eiropas Savienībā⁶. Tas dod apjomradītus ietaupījumus, efektivitātes pieaugumu un sniedz iespēju izmantot ES stiprās puses. Vienotais tirgus var būt viens no galvenajiem atveseļošanās virzītājspēkiem ar nosacījumu, ka tas tiek cieši koordinēts Eiropas līmenī.

Palīdzot koordinēt reakciju uz krīzes situāciju, Komisija ir nodrošinājusi, ka dalībvalstis, izstrādājot pieprasījuma veicināšanas pasākumus, var pilnībā izmantot elastības priekšrocības, kas pieejamas saskaņā ar šobrīd spēkā esošajiem Kopienas tiesību aktiem. Piemērojot paātrinātas publiskā iepirkuma procedūras, līgumus saistībā ar valsts ieguldījumiem var parakstīt viena mēneša laikā. Valsts atbalsta pasākumu pagaidu shēma palīdz uzņēmumiem

⁶ Pateicoties iekšējam tirgum, ES labklājība ik gadus ir palielinājusies par 2,15 % no ES IKP un laikposmā no 1992. gada līdz 2006. gadam ir izveidoti 2,75 miljoni jaunu darba vietu. Laikposmā no 1995. gada līdz 2005. gadam ES iekšējās tirdzniecības apjoms attiecībā pret IKP palielinājās par 30 %.

pieklūt finansējumam banku ierobežojošās kredītu politikas apstākļos. Dalībvalstis var nodrošināt papildu apdrošināšanu eksporta kredītiem, izmantojot valsts iestādes, kad šāda apdrošināšana finanšu krīzes dēļ vairs nav pieejama no privātā sektora.

Vienlaikus Eiropas Savienībai jāturpina darbs, lai uzlabotu uzņēmējdarbības vidi un atbalstītu mazos un vidējos uzņēmumus, kas, sākoties augšupejai, acīmredzot pildīs vadošo lomu. Komisija nesen ir iesniegusi priekšlikumus, lai samazinātu grāmatvedības slogu, ar kuru saskaras mikrouzņēmumi, kā rezultātā uzņēmumi varētu ietaupīt apmēram 6 miljardus euro⁷, un rūpīgi apsvērs jauno iniciatīvu radīto slogu. Savlaicīga pakalpojumu direktīvas transponēšana šogad sniegs papildu iespējas jaunas saimnieciskās darbības un nodarbinātības iespēju veicināšanai.

Vienotā tirgus priekšrocību saglabāšana un tādu pašu vērtību veicināšana ārpus Eiropas nodrošinās ES īpašu platformu tam, lai atkal panāktu izaugsmi. Protekcionisms un atgriešanās pie nacionāliem tirgiem var radīt tikai stagnāciju, dziļāku un ilgāku lejupslīdi un labklājības zaudēšanu.

Dalībvalstīm, risinot krīzes situāciju, jāņem vērā vienotā tirgus dimensija. Vairums dalībvalstu, ja ne visas, iejauksies, lai krīzes laikā atbalstītu saimniecisko darbību savā teritorijā. Gudra valstij pieejamo ietekmes sviru izmantošana Eiropas kontekstā ir labākais veids, kā nodrošināt rīcības efektivitāti.

Valstu pasākumi var būt visefektīvākie tad, ja dalībvalstis rīkojas, apzinoties, ka tās darbojas vienotā tirgus kontekstā. Strādājot partnerībā ar dalībvalstīm, Komisija ir gatava sniegt palīdzību konkrētu pasākumu izstrādē un īstenošanā, veicinot apmaiņu ar labāko praksi un dalīšanos politikas pieredzē. Šī koordinācija var nodrošināt to, ka tiek palielināti pozitīvā sekundārā ietekme. Šādā koordinācijā jāiekļauj informācijas apmaiņa par veiktajiem pasākumiem, kā arī šo pasākumu kopīgiem ietekmes novērtējumiem. III pielikumā ir sniegtas turpmākas norādes par to, kā dalībvalstis var izstrādāt atveseļošanas pasākumus, lai nodrošinātu to savietojamību ar visbūtiskākajiem Kopienas tiesību aktiem.

3.3. Eiropas ekonomikas atjaunošana pēc krīzes

Nav šaubu, ka divējādā krīze – finanšu un ekonomiskā – rada patiesas ciešanas Eiropas mājāsaimniecībām un uzņēmumiem. Atveseļošanās būs pakāpeniska, un tai būs vajadzīga visu iesaistīto personu centienu ievērojama mobilizēšana, lai paātrinātu Lisabonas stratēģijā paredzēto strukturālo reformu īstenošanu. Apvienojot mūsu centienus un maksimāli izmantojot mūsu konkurētspējas priekšrocības, jo īpaši mūsu vienoto tirgu, mēs varam nodrošināt, ka Eiropa no šīs lejupslīdes izklūs ātrāk.

Stingri ievērojot kopīgos principus un mūsu ilgtermiņa politikas mērķus, pasākumi, ko mēs veicam, lai pārvarētu pašreizējo krīzi, sagatavos pamatu līdzienai pārejai uz Eiropas nākotnes ekonomiku. Jo īpaši mums būtu jā saglabā temps, kādā mēs veicam pasākumus, lai pārietu uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni, – kad sāksies augšupeja, videi nekaitīgajām tehnoloģijām un produktiem būtu jābūt vadošajiem tirgiem. Darbs pie tā, kā uzlabot esošās struktūras, lai panāktu atveseļošanas, mums ir jā uzsāk tagad – uzņēmumi tiks pārstrukturēti, daži uzņēmumi paplašinās savu darbības profilu, savukārt daži pametīs tirgu. Lai nacionalizēti uzņēmumi atkal kļūtu par privātīpašumu un valsts intervence mūsu tautsaimniecībās kopumā atkal būtu ierastajā līmenī, būs vajadzīga rūpīga pārvaldība.

⁷ COM(2009) 83, 26.2.2009.

Kopienas konkurences politika var atbalstīt šo svarīgo procesu, virzot to pretī atvērtiem, efektīviem un inovatīviem rezultātiem.

Tāpēc krīzes laikā gūtā pieredze ir jāņem vērā, atjaunojot Eiropas strukturālo reformu programmu. Balstoties uz nesen gūto pieredzi, Komisija plāno uzsākt apspriedes par Lisabonas stratēģijā noteiktajām izaugsmes un nodarbinātības integrētajām pamatnostādnēm, kurās sniegti norādījumi dalībvalstīm un Kopienai saistībā ar to attiecīgo programmu sagatavošanu strukturālai reformai.

Komisija cieši sadarbosies ar dalībvalstīm un citiem Lisabonas stratēģijas dalībniekiem, lai šo apspriežu rezultātus iekļautu Lisabonas stratēģijā, ko izstrādās laika posmam pēc 2010. gada. Šo procesu uzsāks ar Zviedrijas prezidentūras laikā pārskatītās Lisabonas stratēģijas vispārēju pārskatīšanu, sagatavojot lēmumus, kas jāpieņem Spānijas prezidentūras laikā 2010. gada pavasarī.

EEAP ietekme pilnā apjomā kļūs redzama tikai turpmākajos mēnešos, tomēr pirmās pazīmes ir pozitīvas – attiecībā gan uz stimula apmēru, gan uz reformu virzienu.

- Vairums dalībvalstu šobrīd ir pieņēmušas fiskālo stimulu kopumu vai paziņojušas par to, tādējādi sasniedzot vispārējo mērķi – 1,5 % no Eiropas Savienības IKP. Ņemot vērā automātisko stabilizatoru ietekmi, ekonomikas atveseļošanai ir paredzēts fiskāls atbalsts apmēram 3,3% apmērā no IKP. Tas atbilst 400 miljardiem euro, kas ir ļoti liels stimuls izaugsmei un nodarbinātībai.
- Vairums dalībvalstīs īstenoto pasākumu ir paredzēti pieprasījuma veicināšanai un atbilst ilgtermiņa mērķiem, piemēram, prasmju uzlabošanai, ieguldījumu inovācijā palielināšanai, ātrdarbīga interneta veicināšanai, esošo transporta un enerģētikas infrastruktūru atjaunošanai.
- Komisija ir nodrošinājusi, ka dalībvalstis, izstrādājot pasākumus pieprasījuma atbalstam, var pilnībā izmantot elastības priekšrocības, kas pieejamas saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem. Piemēram, Komisija nesniedza pamatnostādnes par pasākumiem autorūpniecības nozarē, lai dalībvalstīm palīdzētu sniegt atbalstu šīs nozares pārstrukturēšanai.

Pateicoties vienotajam tirgum, visas dalībvalstis gan tieši, gan netieši gūs labumu no preču un pakalpojumu pasūtījumiem, kas ir izdarīti šā stimulu kopuma rezultātā. Dalībvalstīm īpaša uzmanība ir jāpievērš maksimālai to pozitīvo sekundāro efektu palielināšanai, ko rada vienotais tirgus, kas līdz šim ir bijis un arī turpmāk būs ekonomiskās un sociālās izaugsmes un darba vietu radīšanas virzītājspēks Eiropas Savienībā.

Šajā saistībā dalībvalstīm, atbalstot reālo ekonomiku, būtu jāņem vērā šādi **principi**:

- saglabāt **atvērtību** iekšējā tirgū, turpināt novērst šķēršļus un izvairīties no jaunu šķēršļu radīšanas;
- nodrošināt **nediskrimināciju**, attiecoties pret precēm un pakalpojumiem no citām dalībvalstīm atbilstīgi ES noteikumiem un Līgumā noteiktajiem principiem;
- vērst intervences uz **ilgtermiņa politikas mērķiem** – veicināt strukturālās izmaiņas, uzlabot konkurētspēju ilgtermiņā un risināt būtiskas problēmas, piemēram, ekonomikas ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni izveide;
- pilnībā apzināties MVU uzņēmumu izšķirošo nozīmi un piemērot principu „vispirms domāt par mazajiem uzņēmumiem”;
- apmainīties ar informāciju un paraugpraksi, lai ar apjomradītiem ietaupījumiem **maksimāli palielinātu kopējo pozitīvo ietekmi**;
- apvienot centienus un izstrādāt pasākumus tā, lai tie radītu **sinerģiju** ar pasākumiem, ko veic citas dalībvalstis. Šajā saistībā visbūtiskākā ir ciešāka sadarbība Eiropas līmenī;
- atbildīgi izmantot ar atjaunoto Stabilitātes un izaugsmes paktu nodrošināto elastību, tādējādi ļaujot, ka **valsts budžeta deficīts** pēc iespējas drīzāk **atkal ir atbilstošs ilgtspējīgām valsts finansēm**, vienlaicīgi intensīvi novēršot iemeslus, kas ir makroekonomikas nelīdzsvarotības pamatā;

- saglabāt vienoto tirgu **atvērtu mūsu tirdzniecības partneriem** un ievērot starptautiskas saistības, jo īpaši tās, kas noteiktas PTO.

Saskaņā ar EEAP dalībvalstīm tagad ir jānodrošina, ka fiskālo stimulu kopums tiek apvienots ar strukturālo reformu paātrināšanu jomās, kuras ir īpaši uzsvērtas Lisabonas stratēģijas konkrētām valstīm paredzētajos ieteikumos. Tas ir vislabākais veids, kā nodrošināt, ka tagad izdevumi būs visrentablākie, palielinot turpmāko potenciālo izaugsmi un vismazāk kaitējot ilgtermiņa fiskālajām nākotnes perspektīvām. Tas ir arī būtisks priekšnosacījums, lai Eiropa arī izmantotu iespējas, ko tai sniedz šī krīze, un izkļūtu no šīs krīzes pēc iespējas labāk sagatavota to problēmu risināšanai, ko rada jauna pasaules ekonomika, kas ir vērsta uz zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni, inovāciju, IKT un prasmēm.

Komisija regulāri uzraudzīs rezultātus un laicīgi ziņos saistībā ar nākamajām Eiropadomes sanāksmēm. Ņemot vērā EEAP rezultātus, Komisija plāno arī sākt izstrādāt Lisabonas stratēģiju pēc 2010. gada.

4. PALĪDZĒT CILVĒKIEM KRĪZES LAIKĀ

Ekonomikas lejupslīdes ietekme uz māsaimniecībām un darba ņēmējiem šobrīd kļūst aizvien smagāka. Pēdējo gadu laikā darba tirgus situācija attīstījās labi, tagad tā pasliktinās ļoti strauji un nozīmīgā apmērā. Komisija prognozē, ka nodarbinātības pieaugums turpmākos divus gadus būs negatīvs. Ir sagaidāms straujš bezdarba pieaugums. Kaut arī dažādās dalībvalstīs aina ir atšķirīga, paredzams, ka vispārējais nodarbinātības samazinājums šogad būs 1,6 % (aptuveni 3,5 miljoni darba vietu), un bezdarbs Eiropas Savienībā 2010. gadā varētu sasniegt 10 %.

Daži darba tirgus pielāgojumi atspoguļo iepriekšējo sekmīgo strukturālo reformu ietekmi. Tam būtu jāveicina ātrāka uzlabošanās pēc ekonomikas atveseļošanās, tomēr ir skaidrs, ka īstermiņa grūtības būs ļoti lielas. Visvairāk cietīs jaunieši ar īstermiņa darba līgumiem un darba ņēmēji, kas ir migranti.

4.1. Cilvēkiem radīto grūtību mazināšana krīzes laikā

Lielākā daļa dalībvalstu ir ieviesušas nodarbinātības un sociālos pasākumus, lai atbalstītu cilvēkus un mazinātu tiem krīzes radītās grūtības. Kaut arī šīs problēmas galvenokārt ir jārisina dalībvalstīm, Eiropas politikas pievienotā vērtība ir palīdzība efektīvu pasākumu izstrādē un īstenošanā, risinot ar nodarbinātību un sociālo kohēziju saistītās problēmas.

Dalībvalstu pasākumiem galvenokārt ir četras vispārīgas prioritātes:

- pasākumi **esošo darba vietu saglabāšanai**: īstermiņa pabalsti darba ņēmējiem, samazināti sociālās apdrošināšanas maksājumi, subsīdijas algām un atbalsts maziem un vidējiem uzņēmumiem;
- pasākumi, lai **nodrošinātu ātru integrāciju un reintegrāciju darba tirgū**: arodapmācība un atbalsts mazāk izdevīgā situācijā esošajiem darba ņēmējiem, izmaiņas slimības un invaliditātes pabalstos un jauni noteikumi bezdarba pabalsta saņemšanai;
- pasākumi **neaizsargātāko iedzīvotāju atbalstam**: palielināts minimālais ienākumu līmenis/minimālā alga, bezdarba pabalstu plašāka piemērošana vai pabalstu saņemšanas ilguma pagarināšana, lielāki pabalsti par mājokļiem vai lielāki ģimenes pabalsti, nodokļu

atlaides vai atbrīvojumi un pasākumi pret pārmērīgām parādsaistībām vai mājokļu atņemšanu;

- pasākumi, lai **nostiprinātu sociālo aizsardzību un ieguldītu sociālajā un veselības aprūpes infrastruktūrā**: ieguldījumi mājokļos, slimnīcās, primārajā aprūpē, ilgtermiņa aprūpes infrastruktūrā un skolās, kā arī pasākumos, ar kuru palīdzību pensiju fondi varētu izpildīt savas ilgtermiņa saistības.

Krīzes ietekme uz nodarbinātību un sociālajām problēmām aizvien paplašinās, un tā ir daudz nopietnāka nekā brīdī, kad tika īstenoti sākotnējie pasākumi. Tāpēc jāpieliek lielākas pūles visos līmeņos, lai cīnītos pret bezdarbu, pielāgotu un modernizētu sociālās palīdzības, veselības aprūpes un sabiedrības veselības sistēmas. Ienākumu atbalsts apvienojumā ar aktīviem pasākumiem stimulēs pieprasījumu, sekmēs atgriešanos darbā un palīdzēs izvairīties no sociālās atstumtības.

Lai atbalstītu dalībvalstu centienus risināt krīzes radītās problēmas un īstenot atveseļošanas pasākumus, tiek nostiprināti esošie finanšu instrumenti. **Pielāgošanās fonda globalizācijai**⁸ atjaunošana ļaus to ātri aktivizēt, lai atbalstītu darba ņēmējus, ko skārusi ievērojama darba vietu samazināšanās, un to kopienas.

Ar pašreizējām **Eiropas Sociālā fonda programmām (ESF)** katru gadu tiek atbalstīti 9 miljoni darba ņēmēju; tikai 2009. gadā vien no ESF būs pieejamas dotācijas 10,8 miljardu euro apmērā. Fonds var reaģēt uz krīzes izraisītajām vajadzībām, t.i., uzlabot līdzsvaru starp piedāvājumu un pieprasījumu darba tirgū, atbalstīt sociālo partneru kopējās iniciatīvas, sekmēt sociālās inovācijas un partnerību nodarbinātības jomā vai stiprināt valsts nodarbinātības dienestus. ESF noteikumu vienkāršošana⁹ ļaus nekavējoši palielināt avansa maksājumus par 1,8 miljardiem euro. Visos gadījumos, kur būs nepieciešams pielāgot ESF plānošanu krīzes vajadzībām, Komisija nodrošinās, lai programmu grozījumi tiktu pabeigti pēc iespējas īsākā laikā.

Turpmākos pasākumus nodarbinātības atbalstam jāizstrādā dalībvalstīm sadarbībā ar sociālajiem partneriem un atbilstoši to ekonomikas īpašajiem nosacījumiem un situācijai darba tirgū, tomēr ir svarīgi, lai tie būtu saskaņoti ar ilgtermiņa strukturālo reformu vajadzībām. Pasākumiem jāsekmē ilgtermiņa pārstrukturēšanas process visvairāk skartajās nozarēs, jāpalielina to konkurētspēja un cilvēkkapitāls. Tiem arī jāpalīdz risināt galvenās ilgtermiņa problēmas, piemēram, demogrāfiskās novecošanas ietekme uz darbaspēka piedāvājumu, un izmantot iespējas, lai izveidotu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni.

Lai maksimāli palielinātu pozitīvo sekundāro ietekmi un efektīvāku kopējo rīcību, reaģējot uz vēl nebijušu apmēra problēmām, ko izraisījusi krīze, Komisija veicinās savstarpēju mācīšanos un apmaiņu ar labāko praksi starp dalībvalstīm.

Lai izstrādātu piemērotus un efektīvus pasākumus, dalībvalstīm var būt noderīgi šādi **elementi**:

- **saglabāt nodarbinātību**, jo īpaši nodrošinot finansiālu atbalstu īslaicīgiem, elastīgiem darba laika noteikumiem. Darba laika īslaicīga pielāgošana („saīsināts darba laiks”)

⁸ COM(2008) 867, 16.12.2008.

⁹ COM(2008) 813, 26.11.2008.

ražošanas vajadzībām varētu lielā mērā sekmēt darbaspēka ieguldījuma elastīgumu. Novēršot masveida atlaišanas, tas varētu mazināt krīzes sociālo ietekmi, ietaupīt uzņēmumiem ievērojamas izmaksas par darbinieku atlaišanu un atkārtotu pieņemšanu darbā un novērst tāda cilvēkkapitāla zudumus, kas ir īpaši nozīmīgs uzņēmuma darbībai. Šādi pasākumi jāapvieno ar pasākumiem, kas paredzēti nodarbinātības atbalstam un cilvēku novirzīšanai uz jaunām darba vietām, ļaujot darba ņēmējiem izmantot jaunās iespējas, kad atsāksies augšupeja. Šādi pasākumi ir jākoordinē, lai izvairītos no to negatīvas ietekmes citās dalībvalstīs;

- **pastiprināt aktivizēšanu un nodrošināt piemērotu ienākumu atbalstu tiem**, kurus visvairāk ir skārusi ekonomikas lejupslīde, saskaņā ar elastdrošības pieeju pilnībā izmantojot sociālās aizsardzības priekšrocības. Valstīs, kurās bezdarba apdrošināšanas periods ir stingri ierobežots laikā, jāapsver iespējas uz laiku pagarināt izmaksas un/vai noteikt stingrākus noteikumus par minimālo ienākumu līmeni. Jāsaglabā stimuli atgriezties darba dzīvē un jāatbalsta neaizsargātākās iedzīvotāju grupas saskaņā ar aktīvas iekļaušanas stratēģiju;
- **veikt ieguldījumus jo īpaši to darbinieku pārkvalificēšanā un prasmju uzlabošanā**, kuri strādā uz laiku un nozarēs, kurās vērojama lejupslīde. Priekšroka jādod mācībām, kas vērstas uz darba tirgus vajadzībām nākotnē, piemēram, kas atbilstu „zaļajām darbavietām”. Tāpēc ir jāatbalsta prognožu izstrāde par prasmēm, kas nākotnē būs vajadzīgas darba tirgū. Jāpaplašina nodarbinātības dienesti, lai tie spētu strādāt pieaugoša bezdarba apstākļos;
- **mazināt finanšu krīzes tiešo ietekmi uz privātpersonām**, izmantojot īpašus pasākumus, lai novērstu pārmērīgas parādsaistības un saglabātu pieeju finanšu pakalpojumiem. Tajās valstīs, kurās pensiju sistēmas ietver liela apjoma shēmas ar iepriekš iemaksātiem līdzekļiem, pensiju fondu atveseļošana būs būtiska pensionāru pašreizējo un turpmāko ienākumu aizsardzībai;
- **nodrošināt darba ņēmēju brīvu pārvietošanos** vienotajā tirgū, kas varētu būt jaunu iespēju avots. Tas varētu novērst pastāvīgo neatbilstību starp prasmēm un darba tirgus vajadzībām pat lejupslīdes apstākļos. Šajā kontekstā Norīkoto darba ņēmēju direktīva sekmē darbinieku brīvu pārvietošanos saistībā ar pārrobežu pakalpojumu sniegšanu, vienlaikus nosakot efektīvas garantijas pret sociālo dempingu. Komisija sadarbosies ar dalībvalstīm un sociālajiem partneriem, lai vienādi skaidrotu direktīvu un nodrošinātu, ka tās praktiskā piemērošana – jo īpaši dalībvalstu administratīvā sadarbība – noritētu, kā paredzēts;
- apsvērt **atbalsta pasākumus**, piemēram, ar algām nesaistīto darbaspēka izmaksu samazināšana, nodarbinot nekvalificētus darbiniekus. Īstenojot izmaiņas algu izmaksās un fiskālos pasākumus, jāņem vērā katras dalībvalsts konkurētspēja un ražīguma pieaugums;
- nodrošināt pietiekamu atbalstu, lai risinātu problēmas saistībā ar **jauniešu bezdarbu** un jauniešiem, kas priekšlaicīgi pamet mācības. Laikam, kas jaunībā pavadīts, nemācoties vai esot bezdarbniekam, var būt ilgstoša ietekme. Dalībvalstīm jāsapatavojas paaugstinātam pieprasījumam pēc **izglītības un mācībām** un jāveicina šāds pieprasījums, jo pašreizējie studenti turpina mācības un uz citām darbavietām pārvietotie strādnieki meklē pārkvalifikācijas iespējas. Šajā aspektā darba tirgus nākamās izaugsmes jomas, piemēram, „zaļās darbavietas”, jau ir iespējams prognozēt;
- integrēt pasākumus, kuru mērķis ir pārskatīt nodarbinātības aizsardzības tiesību aktus

elastdrošības pieejas ietvaros, apverot visas tās sastāvdaļas, lai mazinātu darba tirgu segmentāciju un uzlabotu to darbību.

4.2. Eiropas augstākā līmeņa sanāksme nodarbinātības jautājumos

Eiropas pieeja var dot papildu vērtību dalībvalstu centieniem nodarbinātības jomā, vienlaikus izvairoties no kropļojošas ietekmes. Eiropas augstākā līmeņa sanāksme par nodarbinātību, kas notiks maijā, dos iespēju analizēt situācijas attīstību un vienoties par turpmākiem konkrētiem pasākumiem. Sanāksmi sagatavos kopā ar sociālajiem partneriem un tās pamatā būs pagājušā gada rezultāti pārskatītās sociālās programmas īstenošanā.

Augstākā līmeņa sanāksmei jāsasniedz trīs mērķi.

- Tai jāpalīdz paātrināt atveseļošanos, galvenokārt pievēršoties strukturālai reformai, lai radītu elastīgākus, drošākus un atvērtākus darba tirgus.
- Tajā ir jāvienojas par saskaņotu pieeju krīzes sociālās ietekmes mazināšanai.
- Turklāt tajā jāpanāk jauns konsenss ar sociālajiem partneriem un ieinteresētajām personām par sociālās politikas modernizāciju, kas būtu savstarpēji izdevīga darba devējiem un darba ņēmējiem.

Īpaša uzmanība jāpievērš pasākumiem, kuru mērķis ir novērst bezdarbu, uzsverot jauniešu un neaizsargātāko darba ņēmēju integrāciju darba tirgū. Augstākā līmeņa sanāksmē jāizskata, kā saskaņā ar Lisabonas izaugsmes un nodarbinātības stratēģijas ieteikumiem būtu iespējams ar ES politiku labāk atbalstīt dalībvalstu centienus, jo īpaši darba tirgu strukturālo trūkumu novēršanā.

Augstākā līmeņa sanāksmi sagatavos kopā ar sociālajiem partneriem un apspriežoties ar ieinteresētajām personām. Lai apkopotu sanāksmē skatāmās tēmas un tās iespējamās rezultātus, Komisija vairākās dalībvalstīs organizēs virkni semināru, kuros tiksies Eiropas Parlamenta deputāti, sociālie partneri, nevalstisko organizāciju un pilsoniskās sabiedrības pārstāvji. Tas papildinās Eiropas sociālā dialoga ietvaros notiekošo informācijas apmaiņu, ko Komisija uztur ar dalībvalstīm un sociālajiem partneriem. Plašiem un atklātiem sagatavošanās darbiem būtu jākalpo par stabilu pamatu vērienīga konsensa veidošanā attiecībā uz konkrētiem rezultātiem maija sanāksmē.

5. GLOBĀLĀS ATVESEĻOŠANĀS VEICINĀŠANA EIROPAS IEGULDĪJUMS G-20 AUGSTĀKĀ LĪMEŅA SANĀKSMĒ

Šī krīze ir globāla. To, cik pasaule ir kļuvusi savstarpēji atkarīga, parādīja apjoms un ātrums, ar kādu šoks vienā sistēmiski svarīgā finanšu tirgū ātri vien ietekmēja finanšu sistēmu un vēlāk arī reālo ekonomiku visā pasaulē.

ES ir bijusi nozīmīga loma globālu risinājumu nepieciešamības apzināšanā. Pēc ES iniciatīvas Vašingtonas G-20 augstākā līmeņa sanāksmē 2008. gada novembrī tika panākta vienošanās par rīcības plānu, lai atjaunotu starptautisko finanšu sistēmu un pielāgotu to globalizācijas apstākļiem.

Arī Londonas G-20 augstākā līmeņa sanāksmē 2. aprīlī ES ir jāturpina vienota nostāja. Mēs varam būt spēcīgi un ietekmīgi partneri šajā darbā, jo mums ir ilgstoša un sekmīga pieredze reģionālā tirgus integrācijā un efektīvā iestāžu veidošanā.

Tā kā Eiropas ekonomikas atveseļošanas plāna īstenošana kļūst straujāka un vienlaikus notiek arī vērienīga Eiropas finanšu tirgu reforma, Eiropas Savienības situācija ļauj tai uzņemties līdera lomu, izstrādājot konkrētus risinājumus, kas varētu dot efektīvus rezultātus globālā līmenī.

Šie centieni ir jāaskaņo ar vajadzību pēc globāliem risinājumiem klimata pārmaiņu jomā. Pārejai uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisiju līmeni vajadzētu radīt jaunas iespējas izaugsmei ne tikai Eiropā, bet visā pasaulē. Tādēļ Londonas augstākā līmeņa sanāksmei vajadzētu vēlreiz apliecināt apņemību panākt vērienīgus globāla mēroga rezultātus ANO rīkotajās sarunās par klimata pārmaiņām, kuras notiks Kopenhāgenā 2009. gada decembrī.

Mums jānodrošina arī tas, lai Londonas augstākā līmeņa sanāksmē skaidri tiktu pausta nostāja par nepieciešamību saglabāt globālo tirgu atvērtību. Kaut arī visā pasaulē ir atzīts, ka vēsture ir apliecinājusi protekcionisma postošās sekas lejupslīdes laikā, iekšpolitiskais spiediens attiecībā uz ierobežojošu pasākumu piemērošanu var būt ļoti spēcīgs. Nepārprotama nostāja ir būtiska šo draudu novēršanai.

Krīzes ietekme jūtama arī ES potenciālajās kandidātvalstīs un kaimiņvalstīs. Komisija nav mainījusi savu apņemšanos sadarboties ar Eiropas un starptautiskajām finanšu iestādēm, lai atbalstītu šo valstu ekonomikas stabilitāti un attīstību. Komisija atzinīgi novērtēja rīcības plānu, ko izstrādāja Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka (ERAB), EIB un Pasaules banka, proti, izmantot palīdzību, lai nostiprinātu bankas, un atbalstīt aizdevumus dažām Centrāleiropas un Austrumeiropas tautsaimniecībām.

Visbeidzot, ņemot vērā globālās krīzes tālejošās sekas un tās izraisīto lejupslīdi jaunattīstības valstīs, mums ir jāievēro sava apņemšanās palīdzēt tām pārvarēt krīzi un nabadzību un sasniegt ilgtspējīgu attīstību. Atbalsts šīm valstīm Tūkstošgades mērķu sasniegšanā ir būtisks globālās atveseļošanās procesam un ilgtspējīgas atvērtas ekonomikas izveidei.

ES ir jāievēro savas saistības attiecībā uz oficiālo attīstības palīdzību (OAP), lai OAP līdz ar citiem pieejamiem līdzekļiem varētu stimulēt izaugsmi, ieguldījumus, tirdzniecību un darbavietu radīšanu. Izmantojot Komisijas, dalībvalstu un EIB rīcībā esošos instrumentus, ES jāpievēršas pasākumiem tādās jomās kā lauksaimniecība, klimata pārmaiņas un infrastruktūra, kurās ir iespējams panākt pretciklisku efektu. Šie centieni īstenojami apvienojumā ar jaunattīstības valstu atbildīgu rīcību, nodrošinot labu makroekonomikas un fiskālo pārvaldību.

Saskaņā ar pašreizējiem iekšējiem lēmumiem **Londonas augstākā līmeņa sanāksmē** ES ir jāveicina vienošanās par konkrētu mērķu visaptverošu kopumu. Augstākā līmeņa sanāksmē ir jāpanāk stingra apņemība **uzlabot pasaules finansiālo un regulatīvo sistēmu**, lai visi iesaistītie dalībnieki un instrumenti tiktu pareizi regulēti un uzraudzīti.

- **Uzlabot pārredzamību un atbildību.** Banku uzraudzības noteikumi un grāmatvedības standarti jāuzlabo, iekļaujot tajos pretcikliskus mehānismus un pareizi novērtējot patieso vērtību. Banku kapitāla pietiekamības prasībām labāk jāatspoguļo likviditātes riski un jāpārskata stimuli saistībā ar aktīvu pārvēršanu vērtspapīros. Jāuzlabo Starptautisko grāmatvedības standartu padomes pārvaldības struktūras.
- **Pastiprināt pareizu regulējumu.** Regulēšana un uzraudzība, jo īpaši Bāzeles komitejas uzraudzības standarti, jāattiecinā uz visiem attiecīgajiem sistēmiskajiem dalībniekiem – riska ieguldījumu fondiem, privātā kapitāla ieguldījumu fondiem un citām neregulētām kredītiestādēm. Stingras prasības ir jāpiemēro kredītreitingu aģentūrām, lai nodrošinātu reitingu kvalitāti un ticamību un panāktu, ka aģentūrām nav interešu konfliktu. Jāpārskata

atalgojuma politika, lai izvairītos no pārmērīgiem īstermiņa riskiem, turklāt atalgojuma politikai ir jāpiemēro uzraudzība.

- **Sekmēt finanšu tirgu integritāti.** Jāsagatavo to jurisdikciju saraksts, kuras atsakās sadarboties, un jāizstrādā pasākumu kopums, lai varētu vienoti vērsties pret tām tādās jomās kā uzraudzība, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošana, terorisma finansēšana un nodokļi. Jāizmanto pastiprinātas uzraudzības prasības un stingrāki pārredzamības noteikumi, lai atturētu bankas no darbības ārzonu centros¹⁰. Globālā līmenī ir jāsaskaņo noteikumi par starpposma vērtspapīru turēšanu un darījumiem ar tiem.
- **Nostiprināt uzraudzības iestāžu starptautisko sadarbību.** Jāizveido globālas uzraudzītāju kolēģijas un jāpiešķir tām pilnvaras, kas vajadzīgas efektīvai darbībai. Uzraudzības iestādēm jāapmainās ar informāciju par labu praksi un jāveicina prakses saskaņošana visā pasaulē.
- Pirms augstākā līmeņa sanāksmes, kas paredzēta 2. aprīlī, ir jāpaplašina **Finansiālās stabilitātes forums** (FSF), iekļaujot tajā lielākās jaunās valstis ar strauju ekonomikas izaugsmi un Eiropas Komisiju.
- **Īstenot starptautisko finanšu iestāžu reformu.** Augstākā līmeņa sanāksmē Londonā jāsaskaņo grafiks turpmākām Starptautiskā valūtas fonda (SVF) un Pasaules bankas pārvaldības reformām. Jāpārskata kārtība, kādā ieceļ šo divu iestāžu augstākās amatpersonas.
- **Nostiprināt SVF:** dalībvalstīm ir jādod kopīgs ieguldījums, lai uz laiku dubultotu SVF līdzekļus. SVF ir jāpastiprina uzraudzība, paplašinot finanšu nozares jautājumu aptvērumu, pastiprinot daudzpusēju uzraudzību un veicot daudzpusējas konsultācijas, tostarp organizēti pavēršot pretējā virzienā globālo nelīdzsvarotību. Jāpastiprina sadarbība ar SVF un jāizveido efektīvi agrīnās brīdināšanas mehānismi. SVF regulāri jāizvērtē FSF locekles un citas sistēmiski nozīmīgas valstis, un atklātās vājās vietas jāiekļauj agrīnās brīdināšanas mehānismā. Reformām jāaptver iekšējās procedūras un jānodrošina, lai par SVF uzraudzības galvenajiem secinājumiem tiktu informēta Starptautiskā monetārā un finanšu padome.
- **Attīstīt Pasaules banku un reģionālās attīstības bankas.** Bankām ir elastīgi jāīsteno to rīcībā esošie instrumenti, lai paātrinātu palīdzību krīzes ietekmes mazināšanai, īpaši uz neaizsargātākajām iedzīvotāju grupām. Jānodrošina atbilstošs finansējums to darbībai.

Augstākā līmeņa sanāksmē jāatbalsta līdzsvarota izaugsme globālajos tirgos.

- **Paātrināt globālo atveseļošanos, veicot fiskālo pasākumu un to faktiskās ietekmes pastāvīgu starptautisko koordināciju.** ES dod savu ieguldījumu globālajos centienos atjaunot izaugsmi. Starptautiskajai sadarbībai jānodrošina, lai pašreizējie fiskālie pasākumi būtu saskaņoti ar ilgtermiņa fiskālo stabilitāti. Turklāt tiem ir jānodrošina pietiekams ieguldījumu līmenis tādos ilgtermiņa politikas virzienos kā inovācija, izglītība, energoefektivitāte un ekonomika ar zemu oglekļa dioksīda līmeni. Tiklīdz sāksies atveseļošanās, ir garantēta makroekonomisko stimulu virziena organizēta un koordinēta maiņa.

¹⁰ Komisija drīzumā sniegs priekšlikumus par informācijas apmaiņu starp ES un trešām valstīm par nodokļu jautājumiem un nodokļu pārredzamību.

- **Veicināt brīvu tirdzniecību** kā papildinājumu fiskālajiem stimuliem. G-20 valstīm jātiecas pēc plašākas globālo tirgu atvēršanas. Šajā aspektā galvenais ir pēc iespējas ātrāka Dohas sarunu kārtas noslēgšana par lauksaimniecību un rūpniecības precēm, pamatojoties uz šobrīd saskaņotajiem tekstiem. Londonas augstākā līmeņa sanāksmē atkārtoti jāapliecina stingra nostāja pret protekcionismu saskaņā ar Vašingtonā pieņemtajām „darbības pārtraukšanas” saistībām un efektīvu uzraudzības mehānismu, kas izveidots PTO ietvaros. G-20 partneriem visaugstākajā politiskajā līmenī jāpauž kopīga apņemšanās izpildīt šīs saistības.
- Uzsākt **daudzpusēju iniciatīvu tirdzniecības finansēšanas jomā**, kas nostiprinātu Pasaules bankas grupas un citu daudzpusējo attīstības aģentūru centienus paplašināt to darbību tirdzniecības finansēšanas jomā.
- **Globālās attīstības veicināšana** ir daļa no globālās krīzes problēmu risinājuma un kalpo par pamatu miera un stabilitātes nodrošināšanai visā pasaulē. Londonas augstākā līmeņa sanāksmē atkārtoti jāapliecina apņemšanās atbalstīt jaunattīstības valstu centienus panākt izaugsmi un apkarot nabadzību, jo īpaši sasniedzot Tūkstošgades attīstības mērķus. Lai veicinātu jaunattīstības valstu aktīvu dalību starptautiskajā tirdzniecībā, G-20 valstīm jāpilda savi solījumi par atbalstu tirdzniecībai un jāpiešķir vismazāk attīstītajām valstīm no nodokļiem un kvotām brīva pieeja saviem tirgiem.

6. SECINĀJUMI

Šajā paziņojumā izklāstīts, kā Eiropas Savienība var izmantot jau īstenotos pasākumus, lai risinātu jautājumus, kas saistīti ar finanšu un ekonomikas krīzi. ES uzsāk jaunu posmu atveseļošanas plāna īstenošanā, un tas prasa veicamo pasākumu efektīvu koordināciju, lai nodrošinātu, ka tie vislabāk palīdz uzņēmumiem, mājsaimniecībām un sabiedrībai visā Eiropā. Šajā paziņojumā rod atbalsi jautājumi, kas izvirzīti tika valstu un valdību vadītāju apspriedē, kura notika 2009. gada 1. martā, un tajā uzsvērts, ka ceļš uz atveseļošanos būs vieglāks, ja pasākumi, ko veic vienā valstī būs veidoti tā, lai iedvesmotu labvēlīgas pārmaiņas citās. Efektīva koordinācija padarīs vienoto tirgu par atspēriena punktu ceļā uz atveseļošanos.

Komisija aicina Eiropadomes pavasara sanāksmi:

- vienoties par to, ka ir vajadzīgs jauns reformu pasākumu kopums finanšu nozarē, tostarp jauna ES finanšu nozares uzraudzības sistēma, kas balstīta uz Larožjēra grupas paveikto, un Eiropadomes jūnija sanāksmē nolemt par šīs jaunās sistēmas galvenajiem elementiem, balstoties uz turpmākiem Komisijas priekšlikumiem; aicināt Padomi un Eiropas Parlamentu kā prioritāti noteikt priekšlikuma par finanšu pakalpojumu regulu pieņemšanu; šo priekšlikumu Komisija iesniegs tuvākajos mēnešos;
- aicināt dalībvalstis veikt vajadzīgos pasākumus, lai, tiklīdz to atļauj ekonomiskie apstākļi, saskaņā ar pārskatīto Stabilitātes un izaugsmes pakta nodrošinātu finanšu ilgtermiņa stabilitāti;
- aicināt dalībvalstis paātrināt valstu atveseļošanas plānu un strukturālo reformu īstenošanu;

- aicināt, lai dalībvalstis, izstrādājot un īstenojot pasākumus reālās ekonomikas nostiprināšanai, piemēro 3.2. iedaļā noteiktos kopējos principus;
- aicināt, lai dalībvalstis sniedz cilvēkiem efektīvu atbalstu krīzes laikā, pamatojoties uz rīcības elementiem, kas izklāstīti šajā paziņojumā;
- atbalstīt sagatavošanos Eiropas augstākā līmeņa sanāksmei nodarbinātības jautājumos, kura notiks maijā.
- apstiprināt kopējo Eiropas nostāju G-20 augstākā līmeņa sanāksmē Londonā.